

Lekcija 4

Prvi deo: Pregled

Ključni tekst: Isaija 49,15

Središte proučavanja: Psalam 103,13; Isaija 49,15; Osija 11,1-4.8.9; Matej 9,36; 1. Korinćanima 13,4.

Uvod: Bog je telesno/emocionalno ganut, imajući duboku saosećajnu ljubav prema svom narodu.

Teme: Lekcija za ovu sedmicu naglašava tri glavne teme:

1. Naš saosećajni Bog je živopisno predstavljen u Svetom pismu slikama o roditeljskoj privrženosti: Božja ljubav ima snažne emocionalne aspekte, poput roditeljskih. Metafora božanske ljubavi nalik majčinskoj ljubavi donosi predstavu o tome da Bog ne zaboravlja svoj narod i i saoseća sa njim. Materinske slike su, u izvesnoj meri, najbolja ilustracija Božjeg saosećanja, brige pune ljubavi i pažnje prema potrebama Njegovog naroda. Sveto pismo takođe ilustruje Božje saosećanje koristeći sliku oca punog ljubavi i samilosti.
2. Naš saosećajni Bog upečatljivo je prikazan u Svetom pismu korišćenjem visceralnih izraza: U mnogim biblijskim odeljcima, visceralni jezik se koristi da izrazi Božju naklonost, jer je On telesno/emocionalno dirnut, sa izraženim dubokim saosećanjem prema ljudima. Hebrejska reč za saosećanje opisuje majčinsku ljubav nalik onoj koju gaji prema detetu koje nosi u svom stomaku, naglašavajući majčino saosećanje prema svome čedu. Slično, Bog pokazuje nežnu naklonost i saosećanje prema svom narodu.
3. Naš saosećajni Bog je ljubomoran na dobar i pravedan način: Bog traži prisan i isključiv zavetni odnos sa nama i zahteva vernost od svog naroda. U tom smislu, Bog je u Svetom pismu opisan kao revnostan i ljubomoran. Umesto negativne konotacije da je hirovit, ovaj opis prenosi ideju da Bog deluje u našem najboljem interesu

kako bi nas zaštitio od samopovređivanja i kršenja zavetnog odnosa.

Primena u životu: Bog nas poziva da budemo slični Njemu i gajimo istu saosećajnu ljubav. U našem saosećanju prema drugima, moramo da budemo pažljivi prema ljudima oko nas i da kao crkva negujemo praktičnu i aktivnu brigu za bližnje.

Drugi deo: Komentar

1. Naš saosećajni Bog je živopisno predstavljen u Svetom pismu slikama o roditeljskoj privrženosti.

Jedan od najslikovitijih opisa Boga u Svetom pismu predstavljen je roditeljskim jezikom majke i oca, koji su posebne figure u sferi međuljudskih odnosa, pune ljubavi i saosećanja.

U dijalogu između Boga i Siona, u tekstu Isaija 49,14-23, a koji je deo šire poruke utehe date Izrailju (Isaija 49,14-26), Sion se u početku žali: „Ostavi me Gospod, i zaboravi me Gospod“ (Isaija 49,14). U svom odgovoru, Gospod ističe da nikada ne zaboravlja svoj narod i ova izjava je poetski oblikovana likom majke: „Može li žena zaboraviti porod svoj da se ne smiluje na čedo utrobe svoje? A da bi ga i zaboravila, ja neću zaboraviti tebe“ (Isaija 49,15). Slika majke je ovde povezana sa idejama sećanja i saosećanja. Nasuprot tome, ideja zaborava, u ovom kontekstu, opisuje nedostatak saosećanja.

Opšta pretpostavka je da majka nikada ne zaboravlja svoje dete. U svakom slučaju, ovaj nivo posvećenosti je ono što svi očekuju od nje. Lik majke je zato verovatno najbolji primer za ilustraciju Božjeg saosećanja i pažnje prema potrebama Njegovog naroda. Ipak, ne ispunjavaju sve majke ova očekivanja. Dok mnogi ljudi mogu opisati svoje majke kao najbrižnija i najsaosećajnija ljudska bića na svetu, drugi, nažalost, možda nemaju tako lepa sećanja na svoje majke. Iako se čini da Isaija 49,15 postavlja sliku majke kao vrhunac ljudske svesti i saosećanja, ovaj odlomak takođe može objasniti negativna iskustva koja je izazvala zaboravna i bezosećajna majka.

Dakle, iako se takva iskustva smatraju atipičnim, poređenje u ovom odlomku priznaje da neke majke mogu odstupiti od te norme i ipak zaboraviti na svoje dete. Nažalost, ovo iskustvo je tužna stvarnost u životima nekih ljudi. Međutim, čak i ako se ovo iskustvo desi, Bog nikada neće zaboraviti svoj narod, i uvek će saosećati sa njima. Ukratko, poređenje Boga sa majkom u ovom odlomku pruža prelepu sliku saosećajnog Boga, kako onima koji imaju brižnu majku (Bog je nalik njoj), tako i onima koji imaju, ili su imali, negativno iskustvo sa majkom bez ljubavi (Bog je, definitivno, drugačiji od nje).

Takođe, biblijski opis Božjeg saosećanja koristi uporedni jezik koji se odnosi i na oca. Psalam 103 hvali Gospoda za Njegovu milost: „Milostiv je i dobar Gospod, spor na gnjev i veoma blag. Ne gnjevi se jednako, niti se dovijeka srdi. Ne postupa s nama po grijesima našim, niti nam vraća po nepravdama našim“ (Psalam 103,8–10). Sledeći ovaj opis, psalam poredi Boga sa ocem: „Kako otac žali sinove, tako Gospod žali one koji ga se boje“ (Psalam 103,13).

2. Naš saosećajni Bog upečatljivo je prikazan u Svetom pismu korišćenjem visceralnih izraza.

Saosećanje je u Bibliji prikazano visceralnim jezikom. Ovaj jezik opisuje saosećanja u Svetom pismu, posebno ona koja se odnose na božansko saosećanje, izrazima koji se odnose i na emocionalno i na fizičko. Na primer, „Hebrejska reč za saosećanje“, koja je *rahamim*, „etimološki je povezana sa *reham* (materica)“ (Šmuel Himelštajn, „Compassion“, *The Oxford Dictionary of the Jewish Religion*, 2. izdanje, izd. Adele Berlin [Oxford: Oxford University Press, 2011]). Ova ideja pojačava poređenje Božjeg saosećanja sa saosećanjem majke prema detetu koje je izašlo iz njene utrobe. Naravno, ovaj izraz koji se odnosi na nešto što je u fizičkom obliku ne treba shvatiti bukvalno kada je Bog u pitanju. Ali tako moćan prikaz je verovatno konačna slika koju možemo da upotrebimo da bismo istinski izrazili, u ograničenosti ljudskih koncepata i jezika, dubinu Božje saosećajne ljubavi.

Osija 11. poglavlje na poseban način prikazuje kako Gospod izražava svoju duboku ljubav prema Izrailju. On navodi da „Kad Izrailj bješe dijete, ljubljah ga“ (Osija 11,1), kao i „Ja učih Jefrema hoditi držeći ga za ruke“ (Osija 11,3). Međutim, Gospod ističe i da je Njegov narod „prionuo za otpad od mene“ (Osija 11,7). Ipak, On potvrđuje svoju ljubav govoreći: „Kako da te dam, Jefreme? da te predam, Izrailju?“ (Osija 11,8).

Koristeći visceralni jezik da bi prikazao svoje saosećanje, tačnije „stanje srca“, Gospod govori svom narodu: „Ustreptalo je srce moje u meni, uskolebala se utroba moja od žalosti“ (Osija 11,8).

Hebrejski glagol *hpk* se takođe pojavljuje u vezi sa srcem, ovog puta kako bi prikazao ljudsku tugu, u Plaču Jeremijinom. Još jednom se koristi telesni visceralni jezik: „Pogledaj, Gospode, jer mi je tuga, utroba mi se uskolebala, srce se moje prevrće [glagol *hpk*] u meni“ (Plač Jeremijin 1,20). Dakle, visceralni jezik, koji se odnosi na ljudsko srce u Plaču Jeremijinom i na božansko srce u Osiji, emotivno opisuje dubine Božjeg saosećanja za Njegov narod.

Slično, grčki glagol *splagchnizomai* se koristi u Novom zavetu, posebno u sinoptičkim jevanđeljima, da prikaže Isusovo sažaljenje prema ljudima (videti Matej 9,36; Matej 14,14; Matej 15,32; Matej 20,34; Marko Marko 1,41; Marko 6,34; Marko 8,2; Luka 7,13; pogledajte ovaj način izražavanja i u tekstovima Matej 18,27; Marko 9,22; Luka 10,33 i Luka 15,20); Važno je napomenuti da srodna imenica *splagchnon*, koja prenosi ideju naklonosti ili saosećanja u mnogim novozavetnim stihovima (videti Luka 1,78, Filibljanima 1,8; Filibljanima 2,1; Kološanima 3,12), doslovno upućuje na „unutrašnje delove tela“, posebno na „utrobu“ (Frederik V. Danker i drugi, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature* [Chicago: University of Chicago Press, 2000], str. 938). Kao što Kreig Blumberg naglašava u svojim zapažanjima o tekstu Matej 9,36, da Isusove „emocije odražavaju duboko 'saosećanje' koje je na nivou *osećaja u stomaku* (najbliži, idiomatski engleski ekvivalent za izraz [od grčkog *splanchnos*] koji se može odnositi na creva i bubrege)“ (*Matthew: The New American Commentary* [Nashville: Broadman & Holman Publishers, 1992], 22. tom, str. 166). Dakle, Novi zavet emocionalno prikazuje Isusovo saosećanje koristeći visceralni jezik tj. da je ganut na nivou unutrašnjih delova tela. Da to još bolje približimo, On je telesno/emocionalno ganut, imajući duboku saosećajnu ljubav prema ljudima. Ovo je uporedivo sa starozavetnim opisom Božjeg dubokog saosećanja prema Njegovom narodu.

3. Naš saosećajni Bog je ljubomoran na dobar i pravedan način.

Kao deo starozavetne slike našeg saosećajnog Boga, Gospod je opisan kao ljubomoran (videti 2. Mojsijeva 20,5; 2. Mojsijeva 34,14; 5. Mojsijeva 4,24; 5. Mojsijeva 5,9; 5. Mojsijeva 6,15; 5. Mojsijeva 32,16.21; Isus

Navin 24,19; 1. O carevima 14,22; Psalam 78,58; Jezekilj 39,25; Naum 1,2; Joilo 2,18; Zaharija 1,14; Zaharija 8,2).

Ovaj opis se pojavljuje u drugoj zapovesti, koja se nadovezuje na prvu („Nemoj imati drugih bogova uza me“, 2. Mojsijeva 20,3) i zabranjuje pravljenje bilo kakvog „lika rezana“ (2. Mojsijeva 20,4). Zapovest dodaje: „Nemoj im se klanjati niti im služiti, jer sam ja Gospod Bog tvoj, Bog revnitelj“ (2. Mojsijeva 20,5). Kao i u bračnim odnosima, Bog zahteva isključivost i vernost od svog naroda. Uzimajući u obzir ovaj zavetni odnos, kada Božji narod prekrši Njegovu zapovest praveći idole i obožavajući ih/slugeći im, prema biblijskoj terminologiji ljudi podstiču Boga, ili Ga izazivaju, na ljubomoru i gnev (5. Mojsijeva 32,16.21; Isus Navin 24,19). Kao Bog koji je svet (Isus Navin 24,19, Jezekilj 39,25) i koji je revan u odnosu sa svojim narodom (Joilo 2,18; Zaharija 1,14; Zaharija 8,2), Njegova ljubomorna reakcija je, zapravo, sveti odgovor na nevernost i idolopoklonstvo Njegovog naroda.

Ova starozavetna slika Božje ljubomore se očigledno razlikuje od Pavlovog upozorenja protiv ljubomore među članovima crkve u Novom zavetu (videti 1. Korinćanima 13,4; 2. Korinćanima 12,20; Galatima 5,20). Pavle pozitivno govori o „Božjoj ljubomori“, naglašavajući u 2. Korinćanima 11,2, da revnuje za crkvu. Ova razlika između negativne ljudske ljubomore koju treba izbegavati i Božje pozitivne ljubomore može se uočiti u grčkom jeziku preko dve moguće definicije ljubomore u Novom zavetu: (1) „biti pozitivno i intenzivno zainteresovan“ (revnost); i (2) „imati intenzivna negativna osećanja prema tuđim dostignućima“ („zavist“) (Danker i drugi, *A Greek-English Lexicon of the New Testament and Other Early Christian Literature*, str. 427).

Treći deo: Primena u životu

Bog aktivno pokazuje saosećanje i ljubav prema svom narodu i poziva nas da činimo isto. Uzimajući ovu ideju u obzir, razgovarajte o sledećim pitanjima:

1. Ako Božje saosećanje upoređujemo sa saosećanjem brižne majke, kako sećanje i zaborav igraju ulogu u pokazivanju saosećanja? Navedite primere.

2. Na koji način možete biti ljubomorni, u pozitivnom smislu, u odnosima u crkvi, kao što je Bog ljubomoran u odnosima sa svojim narodom?

3. Kako možemo biti korisni kao crkva u pogledu brige za druge i u pogledu uključivanja potreba drugih u naše duhovne ciljeve?

